

ARTE GREGA

TÍTULO: **HERMES CO NENO DIONISOS**

AUTOR: **Praxíteles** (Atenas, activo no S.IV a.C.)

CRONOLOXÍA: 350-330 a.C.

TIPOLOXÍA: Escultura exenta

MATERIAL: Mármore

MEDIDAS: 2,13 m (alto)

ESTILO: Grego postclásico

TEMA: Mitolóxico

LOCALIZACIÓN: Museo Arqueolóxico (Olimpia)

DESCRICIÓN FORMAL

É un dos poucos orixinais gregos conservados (hai partes reconstruídas), aínda que algúns a consideran unha obra posterior, do S.I a.C., e dubidan da autoría de Praxíteles. A súa textura acada un altísimo nivel, cun grao de pulido difícil de atopar en copias posteriores.

A obra responde aos principios da escultura clásica: naturalismo idealizado, beleza formal e *contraposto*. Porén, obsérvanse unha serie de novidades: a tenrura e a intimidade da obra representan un afastamento da idealización do clasicismo cara a unha arte máis preocupada pola emoción humana; hai unha graduación máis suave dos elementos corporais: dulcificación da musculatura fronte á *diartrose* (representación clara das articulacións e masas musculares de clara orixe xeométrica); canon máis estilizado; e introdución dun dinamismo do que as estatuas de Policeto carecían.

Compositivamente, a obra amosa un claro esquema helicoidal na postura do corpo do adulto, co seu brazo dereito levantado en ángulo (que non corta a silueta frontal da estatua); destaca o contraste entre a verticalidade do eixo no que se sitúan a túnica e o pequeno Dionisos coa postura de Hermes; e para dar unha maior mobilidade ás súas figuras, acentúa o *contraposto*. Fai descansar máis firmemente todo o peso do corpo nunha sola perna, deixando a outra lixeiramente apoiada. Isto acentúa o desequilibrio entre os ombreiros e as cadeiras: é a chamada *S* praxiteliana, que obriga a colocar un tronco de árbore como punto de apoio, o que suleña o carácter hedonista e sensual da obra.

Establécese unha comunicación entre as personaxes definida polo triángulo que forman as miradas: rostro de Hermes, Dionisos e o acio, que se convirten no eixo da escultura. Os deuses fanse máis humanos, máis próximos, alonxados da severidade anterior e representados no seu esplendor xuvenil, mentres se capta o momento fugaz, anecdótico, cheo de gracia (*charis*) que se atribuíu a Praxíteles (movemento, relación entre as personaxes).

A súa tendencia ao naturalismo pode observarse no tratamento dos detalles, caso por exemplo do rostro ou cabelo. A cabeza é un dos puntos de atención da escultura, cuxo rostro amosa os ollos entornados, que lle dan un aire ausente, de ensimismamento a pesar de xogar co seu irmán, cos beizos carnosos, con toques de trépano nas comisuras acentuando o seu volume e cos mechóns rizados do cabelo creando claroscuro e dándolle expresividade e movemento, mentres que o resto dos elementos acentúan o repouso.

Ademais da temática anecdótica e a curva praxiteliana, é característico do autor o acabado das superficies con suaves ondulacións no modelado, de xeito que a luz parece escorregar sobre as superficies, creando unha especie de *sfumato*, unha sutil transición entre as zonas de luz e sombra, o que unido ao aire xuvenil e ao carácter *brando* das súas anatomías, fan a obra deste artista inconfundible.

TEMÁTICA

Trátase dun tema mitolóxico: Hermes, mensaxeiro dos deuses, leva a Dionisos para ser criado polas ninfas para ocultalo da furia de Hera, a quen Zeus, pai de Dionisos, traizoara. O deus mensaxeiro fai un alto no camino e ofrécelle ao neno sedento un acio de uvas (hoxe perdido) coa man dereita. A pesares de que é unha representación de deuses, estes perderon aquí calquera sentido heroico ou divino. Probablemente, esta escultura realizouse para conmemorar a paz entre as polis de Elis e Arcadia, pois Dionisos e Hermes eran, respectivamente, os patróns destas dúas cidades.

MODELOS E INFLUENCIAS

Praxíteles é o artista elegante e sensual, da beleza sensitiva, do lecer pracenteiro, da mirada perdida na ilusión, do sorriso vago. É o escultor da graza xuvenil: rostros iluminados por un leve sorriso idealizado, grácil silueta –lixeiramente curvada- dos corpos. As súas formas mórbidas e brandas contrastan co sobrio modelado de Fidias.

A finura e a delicadeza da personaxe principal, con esa postura de descanso chea da sensualidade e dozura que caracteriza a Praxíteles, o coidado do detalle anatómico así como a idealización clásica da beleza xuvenil fan dela unha escultura que conta entre as obras de arte incuestionables da Antigüidade. Non hai restos da forte musculatura dos atletas; a do deus é fina e xuvenil. Do conxunto emana un sentimento de tranquila seguridade; Hermes vota sobre o neno unha mirada protectora e un lixeiro sorriso esbózase nos seus beizos. Representa o novo espírito do clasicismo e a súa influencia é precursora dos cambios que deron orixe á nova linguaxe helenística, que se notará en Lisipo e Escopas, e posteriormente no Renacemento, no que a curva praxiteliana foi moi imitada como modelo de equilibrio.